

~~F-10~~
I. ÉVFOLYAM.

1910.

3. SZÁM. - 4

KRITIKA

IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI
FOLYOIRAT. MEGJELEN
MINDEN HO' 5-ÉN ÉS 20-ÁN

SZERKESZTI
KÁRPÁTI AUREL

ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE 6 KOR EGY ÉS SZÁM ÁRA 20F
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL VII KAZINCZY-Ú 2 SZ
TELEFON 53-65

44

KRITIKA

IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI
FOLYÓIRAT.

I. ÉVFOLYAM. □ 3. SZÁM.

FŐSZERKESZTŐ:
Dr. SÁMUEL VIKTOR

FELELŐS SZERKESZTŐ:
KÁRPÁTI AURÉL.

1910. ÁPRILIS HÓ 5.

TARTALOM.

Bródy Sándor. Kárpáti Aurél. — Alfred Kerr. Bócz Bálint. —
Írókról — könyvekről. Szegény ember dolga... Noémon. — Heltai Jenő:
Írók, színésznők és más csirkefogók. Gereblye. — Szini Gyula: Egy sápadt
asszony. Kortsák Jenő. — Színház. Cs. Alszeghy Irma. Balassa Imre.
— Csákó és kalap. B. L. — Képzőművészet. Beszéd egy ismeretlen műre-
mekről. Gulácsy Lajos. — Műcsarnok. Kywrth. — Razzia. Hol van
Ditrói Mór? — Beszéd- és értelemgyakorlatok. — Mi a furcsa? — Királyok
száműzetésben. — Személyi hír. — Analysis progressiva. — A szerkesztő
üzenetei.

LAPTULAJDONOS: A KRITIKA LAPKIADÓ-VÁLLALAT.
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: VII., KAZINCZY-U. 2. SZ.
TELEFON 53—65. SZÁM.
SZERKESZTŐSÉGI ÓRÁK MINDEN KEDDEN DÉLUTÁN 5—7.

KRITIKA 3. SZÁM.

BRÓDY SÁNDOR.

(IMPRESSIOK).

I.

Az első cigaretta, az első szegfű egy leánytól és az első Bródy-regény . . .

Tíz éve mult, hogy először vettem kezembe a Fauszt orvost. Diákmódra, mohón, csak félig értve, két hétig habzsoltam azt a csudás valamit, (erről a valamiről ma sem tudnék bővebben beszámolni), ami az ő keresetlenül disztिंगvált és előkelő, büszkén és fájdalmasan szépen zengő mondatai mélyén úgy hullámszik és csillog, mint a sötét erdei kutak vize. Nagyon szép tizennégy nap volt. Buja nedvek serkedtek ki a vadgesztenyék rügyeiből, papírsárkányok vígan csóválták zizegő, bojtos fülüket az áprilisi szélben s alkonyatkor olvasástól fáradt szemekkel bámultam a gőzmalom kéményének füstjét, amely belefoszlott a kis nádasból fölszálló gomolygó gőzökbe. Színes sárkányok lebegtek fön, valahol nagyon magasan, amiknek fonalai még akkor kezemben voltak. Tíz éve mult. A színes sárkányok közül alig van már egy-kettő, karikázva, fejjel buktak le a földre, a lepréselt szegfűt régen elvesztettem s az első cigaretta füstpántlikáira ki emlékszik? De a Fauszt orvos hangja még most is a fülemben cseng. Ő jegyeztette meg velem az írója nevét: Bródy Sándor.

II.

Egy rongyos katalógusból kivágtam az arcképét. A latin nyelvtanomba tettem az ablativus absolutus mellé. (Akkor irigykedtem rá először. Mennyivel jobban, könnyebben tudhatta ő ezt.) Azután egyszer megmutattam valakinek. Lány volt. Kékszemű és tizenöt éves. Sokáig nézte s mielőtt visszaadta, végigsimította az ajkával a gyűrött kis papírost. Csók volt az, igazi csók, aminthogy egy kissé minden lány megcsókolta őt, aki az írásait olvasta. És valahogy ő is megcsókolt minden lányt előttünk. De legkivált azt a szeszélyes, gőgös nagyúri kisasszonyt, aki tíz évig — egy-két apró hűtlenségét leszá-

mítva — úgy látszott, egyedül neki volt a szeretője s akit még sokáig nem tud elhódítani tőle magyar író. A csókja ízét nagyon otthagya a száján.

III.

Valami nagy, szép, fontos dologra mindig csak — készülünk. A legnagyobbra, a bizonytalanra, amit sosem csinálunk meg, sosem érünk el. Talán az egész életünk csak egy hozzákészülődés, vázlat egy nagy regényhez. S van egy pár ember, aki ezt olyan nyugodtan és tisztán látja, mint más a lemenő napot. A szindarabot, ami sohasem lesz kész, a regényt, amit nem fognak megírni, a messzi célokat, amik felé egy lépést sem tesznek, talán épen azért, mert csak így szépek, így nagyok és kívánatosak. A teljesülés mindig egy kis unalommal, egy kis rezignációval jár s ezt nagyon is érzik egy-néhányan, akiknek jutott valami Niels Lyhne örökéből. Meg még valamit. Hogy egy kis pose mindig bujkál a szavakba, mondatokba gyúrt, papírra tett gondolatok és érzések alján. Logikusnak kell lenni, nagy betűkkel és pontokkal kell lezárni, kimondott vonatkozásokkal kell összekapcsolni mindazt, ami a lélekben, téren és időn kívül, mint kábító, színes zuhatag, szédítő örvény, vagy ezerfelé szétfreccsenő rubincsepp élt. Frakkot kell öltetni, kemény és csillogó plasztront és fehér glagé-keftyűt; be ne görnyedjen a vállunk, mert nagyon sok szem fürkésző tekintete kísér. És talán ezért marad annyi gondolat csak — gondolat, — sziporkázó tűzijáték egy alvó város fölött, — ezért nem lesz a vázlatból regény, pedig az lenne a legnagyobb, a legszebb. A lírikus úgy mondaná: a legszebb dalt sosem daloljuk el.

IV.

Regényvázlatok. Ezekből lehet legjobban kiérezni Bródy Sándor lelkét. Végre egy író, aki nem szégyenkezik, aki be meri vallani, hogy véresen komolyan veszi a mesterségét, hogy gondot okoz neki egy ember, egy gesztus, egy véletlenül elsóhajtott szó. Akinek a legnagyobb probléma a saját agyveleje és szíve s mer erről levetkőzve őszintén beszélni anélkül, hogy ezzel önmagát tolná előtérbe. Első személyben beszél s mégis mintha egy másik urat szólítgatna: Kegyed. Finoman, udvariasan, de őszintén. Becsüli magát.

Azután . . .

Van abban valami nagy gyönyörűség: szédítő perspektivákat belátni s csak azt venni észre, — tudatosan, készakarva mellőzve a részleteket, — ami elkerülhetetlenül fontos és szükséges. A vázlat külön gyönyörűség, külön kielégülés, egy önmagában lezáródó külön műfaj. Nem tartom egy fokkal sem kisebbre, mint egy kidolgozott

regényt. És Bródy Sándor igazi nagy kvalitásaira a regényvázlatok világítanak rá.

Széles foltok, merész, nagyvonalú silhouette-ek bukkannak ki az éggel ölelkező háttérből s a kép előtt ott áll a piktor kicsit fáradtan mosolyogva és legyint a kezével: így a legszebb, én tudom, mert én már láttam készen az egészet. Hiába beszéltek.

V.

Mostanában jelent meg egy könyve: Rembrandt-fejek.* Régi cikkek, amik kedves és jó ismerőseink. Fejek, emberfejek, igazi Rembrandt-portrait-k. Ragyogva csillan meg egy homlok, egy kemény, összeszorított áll s a sötét háttérből kiérezzük a legkisebb rezdülésüket is, a letompított, elmosott körvonalukat, amikre nem hull a meleg, aranysárga napsugár. Jókai, a két Tisza, Munkácsy, Vaszary, Erzsébet királyné, Tóth Béla, a Császár és még sokan vannak soron, — leginkább akiknek kék szemük volt, amiben visszatükröződik az ég mérhetetlen távola, a ködös hegyek rojtos széle, a tengerbe fúló nap kimerülten széthulló sugárkoszorúja, minden ami csak azért szép, mert messze van és elérhetetlen. Ami legjobban hasonlít a művészethez. A művészethez, amely megöli azokat, akik kifejtik a márványból, lekaparják a palettáról vagy szavakba formálják, mert csak ő akar élni.

Kárpáti Auréli.

* Rembrandt-fejek. Irta: Bródy Sándor. Singer és Wolfner kiadása.

mítva — úgy látszott, egyedül neki volt a szeretője s akit még sokáig nem tud elhódítani tőle magyar író. A csókja ízét nagyon otthagya a száján.

III.

Valami nagy, szép, fontos dologra mindig csak — készülünk. A legnagyobbra, a bizonytalanra, amit sosem csinálunk meg, sosem érünk el. Talán az egész életünk csak egy hozzákészülődés, vázlat egy nagy regényhez. S van egy pár ember, aki ezt olyan nyugodtan és tisztán látja, mint más a lemenő napot. A szindarabot, ami sohasem lesz kész, a regényt, amit nem fognak megírni, a messzi célokat, amik felé egy lépést sem tesznek, talán éppen azért, mert csak így szépek, így nagyok és kívánatosak. A teljesülés mindig egy kis unalommal, egy kis rezignációval jár s ezt nagyon is érzik egy-néhányan, akiknek jutott valami Niels Lyhne örökéből. Meg még valamit. Hogy egy kis pose mindig bujkál a szavakba, mondatokba gyúrt, papírra tett gondolatok és érzések alján. Logikusnak kell lenni, nagy betűkkel és pontokkal kell lezárni, kimondott vonatkozásokkal kell összekapcsolni mindazt, ami a lélekben, téren és időn kívül, mint kábító, színes zuhatag, szédítő örvény, vagy ezerfelé szétfreccsenő rubincsepp élt. Frakkot kell öltetni, kemény és csillogó plasztont és fehér glagé-keztűt; be ne görnyedjen a vállunk, mert nagyon sok szem fürkésző tekintete kísér. És talán ezért marad annyi gondolat csak — gondolat, — sziporkázó tűzijáték egy alvó város fölött, — ezért nem lesz a vázlatból regény, pedig az lenne a legnagyobb, a legszebb. A lírikus úgy mondaná: a legszebb dalt sosem daloljuk el.

IV.

Regényvázlatok. Ezekből lehet legjobban kiérezni Bródy Sándor lelkét. Végre egy író, aki nem szégyenkezik, aki be meri vallani, hogy véresen komolyan veszi a mesterségét, hogy gondot okoz neki egy ember, egy gesztus, egy véletlenül elsóhajtott szó. Akinek a legnagyobb probléma a saját agyveleje és szíve s mer erről levetkőzve őszintén beszélni anélkül, hogy ezzel önmagát tolná előtérbe. Első személyben beszél s mégis mintha egy másik urat szólítgatna: Kegyed. Finoman, udvariasan, de őszintén. Becsüli magát.

Azután . . .

Van abban valami nagy gyönyörűség: szédítő perspektivákat belátni s csak azt venni észre, — tudatosan, készakarva mellőzve a részleteket, — ami elkerülhetetlenül fontos és szükséges. A vázlat külön gyönyörűség, külön kielégülés, egy önmagában lezáródó külön műfaj. Nem tartom egy fokkal sem kisebbre, mint egy kidolgozott

regényt. És Bródy Sándor igazi nagy kvalitásaira a regényvázlatok világítanak rá.

Széles foltok, merész, nagyvonalú silhouette-ek bukkannak ki az éggel ölelkező háttérből s a kép előtt ott áll a piktor kicsit fáradtan mosolyogva és legyint a kezével: így a legszebb, én tudom, mert én már láttam készen az egészet. Hiába beszéltek.

V.

Mostanában jelent meg egy könyve: Rembrandt-fejek.* Régi cikkek, amik kedves és jó ismerőseink. Fejek, emberfejek, igazi Rembrandt-portrait-k. Ragyogva csillan meg egy homlok, egy kemény, összeszorított áll s a sötét háttérből kiérezzük a legkisebb rezdüléseket is, a letompított, elmosott körvonalukat, amikre nem hull a meleg, aransárga napsugár. Jókai, a két Tisza, Munkácsy, Vaszary, Erzsébet királyné, Tóth Béla, a Császár és még sokan vannak soron, — leginkább akiknek kék szemük volt, amiben visszatükröződik az ég mérhetetlen távola, a ködös hegyek rojtos széle, a tengerbe fúló nap kimerülten széthulló sugárkoszorúja, minden ami csak azért szép, mert messze van és elérhetetlen. Ami legjobban hasonlít a művészethez. A művészethez, amely megöli azokat, akik kifejtik a márványból, lekaparják a palettáról vagy szavakba formálják, mert csak ő akar élni.

Kárpáti Aurél.

* Rembrandt-fejek. Irta: Bródy Sándor. Singer és Wolfner kiadása.

ALFRED KERR: LIEBE, WELTSTADT, MENSCHENKÖPFE.

— EGY FELOLVASÁS. —

Schlagt ihn tod, den Hund.
Er ist ein Rezensent.
(Goethe: Ein Rezensent.)

1.

Elöttem, az első sorban, közvetlenül a felolvasóasztal alatt, ült egy asszony. Hajlott orrú, fekete, sokgyémántú és sok beszédű asszony, akin a jólápoltság száz lépésről meglátszik. Mellettem egy úr nevetve beszélt a szomszédjával és rámutatott a fekete asszonyra:

— Die Bankdirektorin Freudenthal... die dürfte ja die Sache schon 'mal gehört haben. Die Jours bei Freudenthal! Da liest ja Kerr seine Gedichte immer vor...

A terem elsötétült s egy kellemetlen érzés rágódott rajtam. Kerr, a kritikus, Kerr, a kegyetlen, — der Kritiker-Präsident Kerr, ahogy Harden mondaná — verseket fog itt felolvasni. És ezeket a verseket először a Freudenthalék jourja hallotta! Mondom: igen kellemetlen bizonytalanság és nyugtalan sejtés gyötört.

2.

Ez a Singakademie nagytermében történt, a Kastanienwäldchen, az Unter den Linden mögött, Berlinben, csütörtökön, ünnep előtt. Legalább ezer ember jött el, pedig a plakáton nem volt semmi más, csak három szó: Liebe, Weltstadt, Menschenköpfe. Én például nem sejtettem e három szó alatt verseket és sokan voltunk, akik Kerrel kapcsolatban egyébre gondoltunk, mint költeményekre. „Parittyá és lant“, — emlékszünk ugye a Davidsbündlermarsch első ütemeire, — hogy gondolhattunk volna a lantra egyedül, parittyá nélkül. Nem. Nagyobbára a parittyára gondoltunk, egyedül, lant nélkül és vártuk a kritikus Kerrt és nem gondoltunk a költő Kerre.

3.

Erős, hajlott, karakterisztikusan zsidó orr, a fülnél előre fésült haj a la Biedermayer, elasztikus, kitáguló, csodálkozó szemek: igen, igen, az S. Fischer katalogusában láttuk ezt a fejet és nem felejtettük el. Alfred Kerr.

És eszünkbe jut, hogy ez az ember tizenöt esztendő előtt új stylust teremtett a kritikában és új hangon beszélt színházról, színészekről, íróokról, emberekről. Az elsőcsatakiáltások Sudermann és mind a festett papírházak ellen. A kemény birkozások képei!... A nagy, sűrű parittyázások oda túlra, ahol öreg duhajok megfélemedtek az ifjuság, az utánukjövők tiszteletéről.

A paroleja: „Die subjektive Kritik“.

A szubjektív kritika, amely költői munka önönmagáért is, amely akkor is érték, ha a kritika tárgya régen elrothadt: ezt hozta Kerr. Egy markáns egyéniség, a maga új szavaival, új stylusával, új nézőpontokat talált és olyan időben, amikor Németországban élet-halál harc folyt az irányok kialakulása, elhelyezkedése és kialakítása körül, a konzervatív kalmármérleg objektív igazságszolgáltatási módszerével szembe helyezte a maga kifinomult érzéseinek, a maga saját külön látásának erejéből fakadt ítélkezést.

Óh, istenem, ezt tudják. Csak el kellett most újra mondani, mert nyugodalmatlan idők járnak, Berlinben feledékenyek az emberek és — Kerr ma verset olvasott.

4.

Liebe. Szerelem. L'amour. Ilyen bátran leírni és elmondani, hogy versek jönnek a szerelemtől: ez bátorság. „Én azt hiszem — mondja — hogy Németországban senkisé is tud szerelmi verset írni. Én felolvasok egy párat, már azért is, hogy a kritikust, ki egész évben kritizál, egyszer mások bírálják meg.“

No, semmi, ez vicc. Halkan, nagyon akadozva, lágy, kásás hangon olvas verseket a szerelemtől. Egyiket a másik után, gyorsan, hogy ne érjen rá gondolkodni senki. Így a sötétben hallgatni . . . no, semmi, hiszen el lehet viselni. Csak Kerr-re nem szabad gondolni; erre a névre, amelyhez egyéb gondolataink tapadtak. Mert ezek a versek gyöngék. A formájukban, a stylusukban van valami, ami Kerr-re emlékeztet, de csak emlékeztet. Érzésekben, lényegeken semmi. Egy csöndes este a Garda-tónál, egy találkozás húsz év múlva, egy harag, egy kibékülés, egy csók, este, lámpafénynél: ez minden.

Pauza nélkül tovább: Weltstadt. A berlini utca, éjjel a Friedrich-Strassén, kávéház, kokottok. Nem tehetek róla — muszáj Peter Altenbergre gondolnom. A finom, buta, együgyű kokottokra, az asanti-lányokra, az éjjeli utcákra, Peter Altenberg gyönyörű városi hangulat-szimfoniáira. Itt is a technika kiabál. Egy szó. És még egy és még egy és mindenik magában áll, fogalomként, egy csomó gondolatot fedve és a kapcsolatot köztük érezni kell. Alfred Kerr stylusa. „Im Cirkus Sarasani“ — egy lármás vurstli-kép, csinadratta-csinadratta-bum, apró, magányos szavakból összerakva . . . ez szép, erős, nagyon meleg.

A harmadik cím: Menschenköpfe. Most megjelent a parittyás ember. Egyszerre megismertük újra. Micsoda emberfejek kellene neki? Olyanok, amelyeket be lehet törni. Amelyeket szét lehet zúzni. Amelyek felé még lehet pörgetni a parittyát zsinagógát, hadd repüljön a kő a fejekre, biztosan és kérlelhetetlenül, szétzúzásra való fejekre.

„Als Herr Sudermann über die Verrohung der Kritik klagte“ — és jön az Intermezzo a Davidsbündler-kritikákból, a dühös, haragos vers a refrainnel: Kotzebue, Kotzebue . . . Ezt ismerik. Aztán a haragos vers Harden ellen, Jung-Siegfried-Jakobsohn ellen és Caruso ellen és . . . Elég. Ezek a pointe-re kiszámított versek, amelyeknek — mint egy jól irányzott pofonknak — csattanniuk kell, csattantak, de nagyon antipatikusan, nagyon brutálisan csattantak, ezek a pofozó versek, ez a verses pofozkodás.

Talán mert olyan haragosan, olyan nagyon személyes ügyként olvasta őket, mert kiabált, mert köpködött, mert nagyon anesztétikus látvány volt. Csuzlizás volt, — nem parittyázás.

5.

A lapok csöndes maliciákat írtak másnap. Még egymásközt is hangzott a nóta: „Schlagt ihn tod, den Hund. Er ist ein Rezensent . . .“

Berlin, Nagypéntek.

Bócz Bálint.

ÍRÓKRÓL - KÖNYVEKRŐL

Szegény ember dolga... (Révész Béla elbeszélései. A Magyar Könyvtár kiadása.)

A Magyar Könyvtár kis sárga füzetével nagyon mostohán bánnak el a lapok. Pár olcsó és obligát jelentés, pár nagybetűs reklám: ez minden, amivel őket a közönség előtt honorálják. Hogy a közönség mégis jobban ismeri őket és szereti is, azt csak a lapjaikon szerényen megbújó nagy értékek teszik. Ezekről írni érdemes és hálás vállalkozás volna.

Most a Révész Béla füzete van előttünk. Hét kis novella. Egyenként és együttvéve is szeretettel fogadott utódai Révész Béla két előbbeni könyvének. Hangjukban finomak, decensek. Apróbetűs soraikból mélyről fakadó, forró, lírai hullámok türemlenek felénk. Az embereik kedvesek és szimpátikusak s így, ahogy a sorok mögül életre kelnek, szívesen követjük őket kicsiny életük kicsiny csatáin. Valami nagyot, valami újat nem hoznak elénk, de a fáradt, megnyúlt arcuk megszépül a diadaluk lázában, ha valahol le tudják tűrni a nehéz, háborus életük komizságait. A kicsiny embernek sok az ellensége. Minél kisebb az ember, annál több küzdelem vár rá. Néma és hangos, dörrenő tragédiák futnak elébe lépésenkint. És neki birkóznia kell, elszánt energiával, halálos komolysággal. Itt van a szegény Rokoska. Most már túl van pár baján addig-ameddig. Már nevetni is tud, amikor éjjel, a napi keserves munkája után újból munkára megy: trombitálni egy füstös mulatóhelyre. Most már él, most már jó és boldog, ha a nappal rágörnyedő álmot el tudja kergetni a tintafoltos íróasztal mellől. Sámson, a szegény Fanni, a pupos ember és a sánta kis lány meg a többiek is mind-mind élénk kerülnek így a szárandó, nehéz terheikkel. Részesei leszünk a bánatuknak és megbecsüljük őket, amikor örömtől ritkán piruló orcáikat meleg szeretettel végigsimogatjuk.

A kis füzetkét azzai a jóleső érzéssel lapoztuk végig, amely mindig fölbredt bennünk, valahányszor figyelmes szemünk valahol a Révész Béla nevére bukkant. És csak azt konstatálhattuk belőle újból, hogy Révész Béla komolyan rászolgált arra a fogadtatásra, amellyel huszonnyolc magyar ujság szolgált neki az első kötete megjelenésekor.

No é m o n.

Írók, színésznők és más csirkefogók. (Heltai Jenő novelláskönyve.
1910. A „Nyugat“ kiadása).

A kávéháznak különös, izgató és zsongító levegőjét érzem magam körül. Kávéillat és szivarfüst. A pincér most vitte el előlünk a piccoló-csészéket és a Mester finoman, megértő jósággal, mosolygó szemmel néz végig a kávéházi hajótörötteken, akik belekapaszkodnak egy-egy szalmaszálba és azon keresztül szippantják fel a limonádét.

A szivarja ég. Őt talán még senkiséem látta égő szivar nélkül és a kék füstfelhőcskéken keresztül hallom:

Az élet nem is olyan csúnya és az emberek nem gazemberek, csak éppen apróbb, vagy nagyobb csirkefogók.

Ez az „auftakt“.

És Heltai Jenő, a Mester, finoman, elmésen, történeteket mond el az élet szeretetreméltó csirkefogóiról. A bájos Madyról, aki becsapja az orra előtt az ajtót és akiről bizonyos, hogy nagy fölényességgel az embereket is becsapja. Tündérlaky Putyiról, aki valóságos életbölcs, mert egyetlen filozófiai tétele abban merül ki: a férfiak csak arra valók, hogy a szép és kedves nőkért értékes ostobaságokat kövessenek el. Primadonnákról, akiknek tekintete magában foglalja a közszemérem ellen való vétség összes ismerveit és akik az ál-grófok első szerelmes szavára úgy roskadnak az ölelő karok közé, mint a hipnotizált tyúkok. A könyvemerről, aki eladja könyvtárát, hogy az imádott nőt feleségül vehesse, de aki rögtön utána egész vagyonát odaadja egy régi, kisárgult papirosú könyvért. A színházigazgatóról, a kis ballet-patkányokról, szóval a bohémekről, a mi bohémjeinkről és nem Murget édeskés, tüdőbeteg, kartonpapirosból kivágott, mézzel bekent figuráiról.

Elmés, ötletes történetek ezek, amelyeket egy okos, poétaszívű, jókedvű bölcs mond el, szelíd, derüs csúfolódással. Nem cirkalmazza ki a történeteket, nem állítja be őket, csak elmondja, szivarozás közben és a szivarfüst ott kóvályog az alakok előtt, hol eltakarja őket, hol csak fitos orrukát, ravasz szemüket engedi látni. Az éles kontúrok mind eltűnnek és evvel a történetek éle is eltűnik. És én úgy érzem, ezeket a történeteket Heltai csak nekem mondta el. Oly intimek, oly gyöngédek, hogy csak én értem és legfeljebb még te, esetleg még ő. Más, aki csak elolvassa ezt a könyvet, kitűnőnek fogja találni, mulatni is fog rajta, kacagni is, de megérteni csak mi tudjuk, akik ösmerjük a kávéházi élet intimitásait. Más csak történeteket lát majd bennük, pompás, elmés, mulattató történeteket, de nem fogja megérteni Heltai Jenő életfilozófiáját, amely ott lappang a sorok között. Mert Heltai Jenő nemcsak a humor kedvéért való humorista, hanem emellett még életbölcs is. És poéta. Főként poéta. Ami pedig azt jelenti e könyvnél, hogy a sziporkázó szellemű csevegések alól örök emberi érzések melegsége sugárzik felénk.

Magyarországon a humorista-jelzőt éppen elegen diszkreditálták már. Heltai újabb néhány esztendőre visszaállította ennek a már-már lejárt epitetonnak fényét.

Gereblye.

Szini Gyula: Egy sápadt asszony. (Singer és Wolfner kiadása.)

Ez az író nincsen semmi vonatkozásban a való élettel. Az ő életlátó szeme nem üvegen keresztül nézi a világot. Az üveg kegyetlen, durva, — őszinte. Mindent feltár, brutálisan, tapintatlanul. Az ő lorgnetteje, amit két ujja közé fogva, graciosus mozdulattal a szeme elé illeszt, amikor az életnek előtte kavargó, hullámzó, riktó színekbe öltözött tömegéből kiválasztja a neki tetsző témát, — opálból készült. Az opál tapintatos, bölcs, jóságosan hazug. A riktó színeket elhalványítja, az élet groteszk, durva vonalai lágyan, ritmikusan hullámzó, selyemszálakká finomodnak, mire rajta keresztül a szemhez érnek...

Az emberei symbolumok. Egy finoman érző, lelki subtilitások iránt érzékeny művészlélek vágyainak, fájdalmainak halvány selyem ruhába öltöztetett, halk léptű, csendes szavú emberek alakjába rejtett symbolumai. Halkan beszélnek ezek az emberek, „mint mikor lágyan hull a dér” és „nagyon messze vannak az élettől és nagyon közel a halálhoz, ... mintha csak egy botlás volna odáig.” Egy, a mindennek megértésében elfáradt agynak művészi játéka ezek az emberek, akit már csak a detaillok érdekelnek: sejtelmek, meg nem érthető, csak megérezhető lelki mysteriumok. Az „Egy sápadt asszony” talán legsikerültebb művei közt szerepelhetett volna, ha írójuk meghagyta volna alakjait abban a millieuban, amelyben megszülettek: a fehér-lakkos butorokkal, ezüstlábú asztalkákkal, vajszínű alumínium gyertyatartóban égő gyertyácskákkal teli szobában — az egymásba sikkó vonalak, a puha, domború felületek otthonában; de a hosszú utazás fáradalmi, amiknek az író talán a regény mozgalmassabbá tételé végett számító okossággal kitette őket, a durva, harsány hangú emberek, akiknek prózai életét beleszővi az ő lehelletnyi pókhálónál is finomabb szövésű regényükbe, — mindezek elbágyasztják, megfagyasztják azt a puha, illatos, opálosan vibráló levegőt, ami a sápadt asszonyt, Zerlinát és ábrándos barátjukat körüllegi.

Az író lelkéből, ebből a csodálatos varázspalackból előszálló szellemek nem tűnnek meg maguk közt mást, csak maguk közül valót. A sápadt asszony és két társa gögös aristokraták, akiknek arcából eltűnik az élet, szavuk elhal, ha idegen tolokodik be a körükbe. Én értem őket. A szellemvilágban is vannak aristokraták és parvenűk. Hubermayer úr és Pierre Duclosék pedig valóban parvenűk. Nem méltók arra, hogy ebben a társaságban megjelenjenek.

A regénynek ezt a hiányosságát azonban csak nekünk van jogunk Szini Gyulának hibául felróni, kik igazán nagyon nagyra tartjuk tehetségét, nagyon szeretjük és még sokat várunk tőle.

Kortsák Jenő.

Cs. Alszeghy Irma.

Gyöngéd báját, előmlő, szőke asszonyiságot kellene kölcsönkérnem a palettám sok hideg és merev színéhez, hogy portrét adhassak róla. Az ő művészi komolyságához igazán méltó az lesz, ha ideiktatom Hevesi Sándor geniális distinkcióját: művész, aki nem játszik fogásokkal, mint a komédiás. nem gyűri le kétségbeejtő és sértő erőszakossággal a darab és a szerep intencióit, mint a virtuóz. — Ez a művész: Császárné Alszeghy Irma. Minden mélységet és finomságot beleérez a szerepbe. De intuitív ösztöne mértéket ad és nem érez sem többet, sem kevesebbet, mint amennyit a szerep megkíván. Életrehív egy alakot, egy nevetést, egy zokogást, egy mosolyt mindenre rezonáló lelke halk ritmusaiban. Jelentéktelen, szinte puritán egyszerűségű fegyvertárral harcol. Még a saját női szépségét, hangjának különösen szép, ezüstcsengésű zeneiségét sem használja tudatos előrekészültséggel. A lelkét halljuk zokogni, búgni, vagy diszkréten nevetni lágy, bársonyos ütemekben. Nemes egyszerűséggel hullámoznak halk, fátyolos hangjai. Még csak zenei komplikáltságot sem fedezhetünk fel a beszédében. Egész lényé annyira egyszerű! De az egyszerűség hivalkodó gögje nélkül. Nagy, viharzó szenvedélyek remegését ki tudja fejezni egy belső zokogás elcsukló reflexével. Mély történeteket, belső és eltakart actiókat belejátszik a drámába egy

bájosan egyszerű, szinte szimpia önkéntelenséggel kilendülő mozdulatban. A stílusérzéke teljesen egyéni. Ha kor és milieu stilizáltságot kíván, Alszeghy képes arra, hogy mozgásban és beszédben minden riktó nekikészülődés helyett szinte észrevétlen apróságokkal, letompított pastellszínek egymásbaolvadó, hervatag bájával adjon coloritot. Korokat, stílusokat diszkréten megérint, megkapja, megsimogatja gyöngéden azt, ami jellemző és észre nem vehető finomsággal beleszínezi az idegen tónusokat nemes játékába.

Nem nagy vonalak, erőteljes accentusok színésznoje. Halk hárfák és puha oboák lágy és simogató zenéje remeg az ő orchesterében. Amikor szépvonalú keze egy keresetlen és egyszerű mozdulatot tesz, ennek a gestusnak mély lelki tartalma beleszket a szívünkbe. Nincsenek riktó színei. Összehangolt, tónusos képet ad. Disszonáns accordok nem bántanak az ő játékában. Nem hagy vissza harmoniatlan érzést. Feloldja minden szerepét és nőiesen finom lényén át adja vissza aranyosan napsugaras, vagy könnyesen hervadó színfoltjait. És ebben a nemes egyszerűségében, szenzibilis lehalkúltságában nem válik egyhangúvá. Pedig nem használ más eszközt, mint az örök asszonyi báját. Nincsenek viharos hatásokat kiváltó trükkjei.

Nemcsak a pathétikus pózok hiányoznak belőle, de a természetességgel hivalkodó formátlanság is. Ő egyszerűen az örök Asszony. A Nő, a

bájos, a szenvedő, a mindent meg-
értő örök Nőiesség. És ez az ő titok-
zatosan nagy hatásának a titka, amit
aesthetikailag nem tudunk elosztá-
lyozni.

Balassa Imre.

Csákó és kalap. (Roda Roda és
Rössler a Magyar színházban.)

Kétszer láttam, illetve hallottam
Roda Rodát. Először itt Budapesten,
mikor egész estét betöltő felolvasást
tartott, s amikor mindnyájan azzal az
érzéssel hagytuk ott, hogy minden
kaphatók legunalmasabbját kaptuk;
másodszor pedig egy cabaret-reper-
toirban — mint előadó művészt. Meg-
jelent a függöny előtt, égő piros mel-
lényben, ceruzával a kezében; és mi-
ajatt a ceruzája egy-kettőt csillant a
villanykörte fényénél, már elmondott
két szellemes anekdotát s már el is
tűnt. Az egész nem tartott tovább két
percnél. Stylusos volt, szellemes és
mulatságos, nem nagy jelentőségű, —
de intenzív hatású. Ép ellenkező,
mint az első alkalommal. Pedig a két
produktio lényege alig különbözik
egymástól. Anekdotákat mondott és
qualitás dolgában ezek az elmondások
nem igen különböztek egymástól. Leg-
alább is nem annyira, hogy ilyen
ellentétes hatást válthattak volna ki.
Mi lehetett tehát az ok? Azt hiszem,
hogy az anekdota, a vicc rythmusfor-
májában kell az eltérő hatások kul-
csát keresni.

A vicc szerkezeti formája mindig
ugyanaz, az élc formai sajátosságai a
legvariáltabb tartalom mellett is min-
dig azonosak. Valami rövid elmondás
azzal a céllal, hogy az emberhall-
gatóban bizonyos irányú érdeklődést
keltsen, a felcsigázott érdeklődés
végső pontján pedig egy meglepe-
tő, gyakran hirtelen és majd-
nem mindig irracionális befejezés
— a számítottnak, a logikusan kö-
vetkezőnek ellentétékép. A gestus
vagy mondáspont felé való törekvés
és a visszás meglepetésszerű point-
befejezés: ez minden vicc külső for-
mája. Ez az állandó és tipikus kon-
struktív forma természetesen ugyan-
ilyen természetű rythmusformát teremt.

Egy-két vicc, mely egy ember szelle-
mességéből fakad, nem érezteti ve-
lünk sem ezt az állandó formát, sem
— (ami szintén fontos) — az egy em-
ber tipikus (maniros) egyéni saját-
ságait; amint azonban egy egész estén
keresztül ilyen belső és külső formájú
viccek vonulnak fel az agyunk előtt,
már a tizedik után a felfogó és élvező
képességünket megbénítja az ismét-
lődés által feltétlenül monotonná váló
rythmusforma.

Péntek este a Magyar színházban
ismét az első Roda Rodával, az egész
estés felolvasóval találkoztam, egy ka-
tonai satira keretében. A különbség
csak az volt, hogy itt a viccek nem
egymás után, hanem egymáson belül
következtek. Maga ez a satira egy
vicc. A vicc formai feltétele azonban
az elmondásához szükséges idő lehető
rövidsége. Három óra pedig abszolút
hosszú idő! Enyhítésképpen ennek a
polgári cylinder után vágyódó ezredes
anekdotájának a keretében újabb
viccek vonulnak fel, szerelmes és el-
adósodott huszárcapitányról, szerel-
meskedő főhercegről és ezeken belül
még újabbak zsidó és kényelmes
tisztiszolgáról, főhercegi tudatlanság-
ról és ezeken túl még újabbak és
újabbak. Ad infinitum! Szellemesek
és kevésbé azok, újak és régiek,
százak és e. ek, nemcsak formában
azonosak, hanem egy témakörben
mozgók is. Mire pedig a gerincet ké-
pező anekdota befejezéséhez jutottunk,
már mosolyogni sem tudtunk. Sok
volt a vicc és kevés a darab. A sokat
megkínzott politikai tendencia pedig
jelentéktelen. Van azonban tiz igazán
jó vicc a darabban: ezért érdemes
egy estét eltölteni a Magyar színház-
ban. De ebben is az érdem nagyrészt
Heltai Jenőé, a szellemes fordítóé
s Márkus Lászlóé, az ötletes ren-
dezőé.

A Magyar színház tempós és jó elő-
adásban hozta színre a darabot. Dobó
nyugalmazott tábornoka művészi ér-
ték dolgában fölülte áll a darabnak.
Jóízű és egészséges kedély van benne,
ami nálunk olyan ritka. Molnár
László néhány régi izléstelenségét
korrigálta ki a főherceg izléses figu-
rájával.

B. L.

KÉPZŐMŰVÉSZET

Beszéd egy ismeretlen műremekről.

Génuva, 1910. április.

. . . csak jobban merülj szemléletébe.

Ajka pirossága, hazug szépsége szemének, regélje el a titkokat, melyre az ecset képtelen volt.

Csak jobban. — Himporral hintett arca, kicsi, ravasz, kás hajfodrai gazdag tengernek öbleit bontják ki.

Tavasz virágozik ajkgyödröskéin, homlokán kardos angyal ül. Bőrének fehér mezőjén vívnek szent csatát parányi páncélos vitézek.

Lesem sugarát szemének.

Csendesen ül a kőlépcső fokán.

Ne zavard beszédét ruhája selymének, mely ezernyi titkos hiúságról készül rebegni halk, intim vallomást.

El ne riaszd a fecskéket, melyek ölének melegét keresték.

Várj csöndesen.

A Nő beszél: a hallgató Nő, ki soha nem szokott nyílt lenni hozzád. — Várj.

Vallomásában sok volt a reményből, hogy vágyait teljesíted.

Feléd nyújtja ívelt karjait, az ágakat, melyek hótestéből nőnek s kék hálóját vetik feléd a titkolt szent bűnök özönének.

Várj még!

San Marcoban imádkoznak a hívők s elcsókdossák a szentek vágyakból szőtt gúnyját, hogy imádságukat elhazudják.

A Nő megmozdul: — visszanéz a kárpitra, melyen ezer rege élő formáit sűgja egy múltnak, hol el van temetve számtalan forró, tűzészakája a jövőnek.

Bontsd ki őket!

Próbáld kibontani a selymet, mely kezeknek érző tapintására várpedő kinnal.

Próbáld megbontani meghalt szépségeit, annyi rejtett titkát hatszáz
esztendőnek — — — — —

Ha felé nyujtod reszkető kezed, ujjaid fájó kintől égnek s nem
mersz keresztül törni a bűvös háló perzselő körén, melyből egy más
világba lépsz át.

A jövőbe.

Érted jön a Jövő és annak ezernyi szép ígérete.

Testet nyer minden vágyad.

Nézd aláfutó könnyeit a nőnek, mely hazug színekkel festett arcán
opálkövekkel készül harcra kelni.

Több ez mint Élet.

Ez nem Impressio.

Nem láttad soha: — hiszen nem létezett.

Nem álmotadt: — mert nem képzelet.

Nem formálhatod márványba: — mivel Testetlen testi vágyakból
van összeróva: — mégis minden verését szívének hallani véled.

Ajka éget.

Menj túl a perzselő hálón.

Menj: — siess.

Gulácsy Lajos.

Műcsarnok.

Odakünn a tavasz, milliom rügygyel, bimbóval és a töméntelen
életkedv minden nevetésével. Idebenn: szomoru öreg vásznak, szomoru
öreg emberek, a rossz művészet csodálatosan konzervált és átörökített
dokumentumai. Élettelen zsánerek, hazug fényhatású interieurök, bitümos
és aszfaltos tájlemlékei a hatvanas évek minden bűnének. Csak semmi
szín, csak semmi igazság, csak semmi élet, csak semmi új látás. Csak
csupa Szenes, Kézdi-Kovács, Mányai, Kézdi-Kovács, Tornai, Kézdi-Kovács,
Nádlér, Kézdi-Kovács, Mérő, Kézdi-Kovács, Konzay és megint és örökké
Kézdi-Kovács. Ez ma és ez tiz, vagy húsz, vagy száz év óta a Műcsarnok.
Közben, — véletlenségből, — be-betévedt egy-két művész is e hivatalos
berkekbe, de nagyhamar elmenekült ismét szebb vidékek felé. És aki
mégis itt ragadt, azt könyörtelenül beleszorították a mellékszobákba és a
szégyentermekbe, a dörgő fajdszarvasok és a rajztanári keresztlevételek
társaságába. Az Iványi-Grünwald, a Tibor Ernő, a Vidovszky
és más őszinte művészberek szomszédjai lettek a markóknak és búsan
evez át az ember a sok-sok termen és rengeteg katalógus-számon, amíg
újra egy ilyen kis szigethez eljut.

A becsületes piktura megtűrt munkásai, a múzeumok és szalónok
átlaga is jelen van. A Mendlik szokvány-tengere, a frissebb Olgyai—
Bosznay—Szlányi triász, a javuló Komáromi-Kacz és a stilusra törekvő,

de kellő alapozás híjjával bíró Udvary, a pasztell-Poll és mások. Majd megint óriási üres, lelketlen vásznak, öt, hat, nyolc, tíz négyzetméteres semmik, svindlis háttérrel, svindlis szinzelrakással, akadémiás meglátással, utánérzéssel és eladási árral. Látjuk Mednyánszkyt, a fiatal-öreget, a vén ifjút, aki egyre meglepetéseket tartogat a palettáján. Az idej — szomorú — tréfája, hogy pont ugyanaz, ami nyolc esztendővel ezelőtt.

Egy emberre mégis akadtunk a piktorok között, aki meglepett és a sok sivárság között, a friss életkedvet juttatta eszünkbe. Nem tudjuk, hány esztendő és mióta pingál, de a képei úgy hatnak, mintha fel szeretné falni, magához szeretné ölelni az egész látható és színekben érzékelhető világot. Góth Móricnak hívják ezt a festőt. Primavista dolgai épkézláb impressziók, sok és nagyúri rajztudással, ökonómikus színhasználással. Csak ne sokáig időzzön a ligetben!

A grafika az idén főként a plakátpályázat nivótlan kiállításából került ki. A nagy csomó rajz közül föltétlenül a Tuszkayé a legjobb; kivüle csak a Földesé jöhet számba. Erdőssy meglehető kőrajza és Wagner színes rajzai még a kevésbbé kellemetlen műtárgyak.

A szobor-teremben minden érdeklődést lefoglal a Simay lovasalakja. Monumentális, stilusosan stilizált és anyagszerűen megcsinált munka. Érdekes, bizarr és mégis a legegyszerűbb és legkézzelfoghatóbb.

És ezzel beszámoltunk mindarról az impressziókról, amit ez a tavaszi kiállítás bennünk fölkeltett. Beszámolunk még arról, hogy igen jól esett a napsütés és a rügyező liget a bús termek után; egy kis természet és egy kis levegős, illatos élet.

K y w r t h.

Hol van Ditrói Mór?

A Magyar Hirlap husvétii számában dicshimnuszokat zeng az összes létező budapesti színházakról. A Vígszínházról a színészek körülsimogatása után a következőket írja:

Faludi Gábor, a Vígszínház alapítója és bérlo igazgatója, aki most már tizenöt éve vezeti a műintézet ügyeit, kétségtelenül művészi életünknek egyik legérdekesebb alakja. Már Paulay Ede és Evva Lajos is kikérték véleményét fontosabb terveiknél. Impozáns éleslátással itéli meg az alakuló helyzetet és végtelen kedvességgel tudja magához láncolni azt az írógárdát, amely ez idő szerint a Vígszínház dicsősége és büszkesége. Nincs a világirodalomnak olyan szinpad műve és nincs oly technikai újítás, amelyet ne ismerne és nem igyekeznék megszerezni. Külföldi utazásairól nem számolnak be ugyan a hírlapok „személyi hirei”, de a Theatre Français-beli foyer des artistes-jében épp oly ismert egyéniség, mint a londoni Playgoers klub elegáns helyiségeiben. Szakértők a legnagyobb magasztalással beszélnek arról a műgyűjteményről, amely Faludi Gábor Munkácsy-utcai lakásának díszé és amint abba a gyűjteménybe is csak az kerülhet, ami igazán értékes és érdekes, épp úgy a Vígszínház igazgatásában is egyik főelve: csak azt adom, ami értékes, ami méltó egy világhírű műintézet híréhez és nivójához. Ez az egyszerű titka az ő sikerének és ezért Vígszínház a Vígszínház.”

Igazán nincs mit hozzátennünk. Hiszen nem kritika, nem leszólás, még csak nem is megállapítás, hogy

az összes Faludiaknak együttvéve sincs semmi közük a színházi üzletnek ahhoz a részéhez, amit irodalomnak és művészetnek hívunk. Bizonyítékokra nincs szükség. Mindenki tudja, a Magyar Hirlapnak eddig a gyönyörű cikkéig nem is állította senki ennek az ellenkezőjét. Talán még maguk Faludiék sem. Nem is akarunk hát vitázni — ugyan miről? — csak egy tiszteletteljes kérdésünk van a M. H.-hoz? Nem méltóztattak eltéveszteni a címet? Nem történt itt valami kis sajtóhiba? Mert csakugyan van valaki a Vígszínháznál, aki megalakította a színházat, összeszedte színészeit, meghatározta irányát, kifejlesztette együttesét, akinek tényleg lehetne egy kevés köze a M. H. dithirambusához. De ezt a valakit úgy hívják: Ditrói Mór.

Beszéd- és értelemgyakorlatok.

A Budapesti Napló husvétii számában körkérdést intézett (melly új és eredeti tselekedet!) irodalmunk „kiválóságaihoz” aziránt, hogy mit tartanak a modern irodalomról? Kell-e abba eszme? Meg erkölcs? Meg és-atöbbi.

A legérdekesebbnek találtuk Dalnady Győző volt vármegyei tiszteletbeli költő úr feleletét, aki a modern irodalomról azt tartja, hogy — neki vissza kell vonulnia. Őt idézzük:

„Visszavonulásomról költeményt is

irtam, de még nem adtam ki. Ebben a költészettől is bucsút veszek (?), a következő sorokban:

A költészet nemtője
El-eljárt a lakomba.
Lelkesített édesbús
És fellengő dalokra.

Tőle is elbúcsúzom,
Maradjon csak magának,
Dalokra nincs szüksége
A vásári világnak.

Ebből láthatja, hogy egészen magamnak élek. A közönségnek nincs olvasó kedve, a daloknak nem kél visszhangjuk, íróasztalunk fiókjának írjuk, könyvkiadó nem vállalkozik kiadásukra, vagy csak megalázó feltételekkel, mecénások pedig nincsenek. Az író pedig visszavonul és hallgatást parancsol lelkének.

Nagyon rokonszenvesnek tartjuk ezt a visszavonulást. Nem akarjuk egy báberkoszorú küldésével ismét felrázni a derék veterán poeta szerencsésen elcsendesedett költői lelkét. De ezennel gyűjtést indítunk egy szép, bojtos hálósipka beszerzésére, amelyet leglágyabb jó kívánságaink kíséretében fogunk átnyújtani a nyugalomba vonult költőnek.

Mi a furcsa?

Furcsa például az, hogy valaki, mondjuk Nagy Endre, egy másik szellemes írónak, mondjuk Karinty Frigyesnek az „Izé” című megboldogult vicclapban (milyen kár, hogy nálunk minden becsületes törekvés meghal egy fél év alatt) megjelent karrikaturáit, azoknak összes trükkjeit, mint némelyek az uraságoktól levetett ruhákat, egyszerűen magára ölti s abban hódít. Még az „Izé” fennállása alatt megtette ezt valaki az „Ústökös”-ben. Most Nagy Endre a

vasárnapi krokijával követett el hasonló dolgot. Legfurcsábbnak azt tartjuk, hogy ezt éppen Nagy Endre csinálja. Mi szüksége van neki erre?

Királyok száműzetésben.

A fővárosi lapoknál történt változások szomorú kimenetelűek voltak egy pár uralkodóra. Így pl., mint arról bárki meggyőződhetik, a Szoma házból származó királyok x-edik sarja: VII. Henrik Vilmos száműzetett a P. Hirlap első oldaláról s helyét Molnár Ferenc köztársasági elnök foglalta el. Közönség ezt hallja örömmel . . . még megérjük, hogy a Pesti Hirlapból jó újság lesz.

Személyi hír.

Sajnálattal értesülünk, hogy Peterdi István, a legelvontabb magyar versek költője, vasárnap este a 6 óra 40-es gyorsvonattal Berlinbe utazott. Így nagyon valószínű, hogy hosszabb ideig kénytelenek leszünk verseit nélkülözni ebben a rovatban.

Analysis progressiva.

— Ismét a Magyarország. Március 25-én fölvilágosított arról, hogy mi az a symbolum. Tette pedig ezt ilyenformán: „. . . minden állam az ujabban kiadott levélbélyegeken bizonyosymbolumra törekszik, azaz jellegzetessé és mégis művészivé igyekszik tenni a bélyegeket.” Jól megjegyeztük: jellegzetessé és mégis művészivé . . . mégis! Igazán elragadó! — Szomaházy István, a mindennapi problémák zseniális megfejtője írta a P. H. husvétii tárcájában egy fantasztikus kalapú asz-

szonyról: „ . . . hamupipőkéhez méltófiligrán Kobrak-cipőcskéivel ingerkedve farkaszemet nézett vele. . . . ” Ha ez reklám, úgy a Közgazdaság rovatban van a helye, de ha nem az, akkor ebben a rovatban egészen jól fest. — Ugyancsak a P. H. pár hét előtt a fiatal Richepin legutóbb bemutatott darabjáról közölt egy párisi levelet, amelyben a levél írója nyilvánvalóan az öreg Richepinnel téveszti össze az ifjú szerzőt s állandóan mint a zseniális nagy költőt aposztrofálja. —

— Ez a nyomtatott cédula az alul-
írott direktor ajtaját diszti:

SOMLÓ SÁNDOR

a m. kir. Színművészeti Akadémia
Igazgatója

fogad:
vasár- és ünnepnap kivételével
minden szerdán és szombaton.

A szerkesztő üzenetei.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Fülep Lajos, Firenze. Tanulságos soraiból sajnálattal konstatáltuk, hogy a becskereki ember hiába lakik három évig Firenzében. A középeurópai modor elsajátításához, úgylátszik több idő kell, vagy több hajlam. A magunk részéről a legzseniálisabb köldöknézegetésnél is többre tartjuk a harcos munkát. Addio.

O. A. Kolozsvár. Az átadott két cikket írja meg újra s küldje el az ujjabbakkal együtt. Legközelebb levelet írunk.

M. G. Ez nem kritika, csak vélemény. Újabb írást várunk.

W. I. Bpest. Ime, kívánsága teljesült. Meg van elégedve? Üdvözlét.

K. V. A küldött könyveket köszönjük. Alkalomadtán ismertetjük.

Szemere. Köszönjük. Egy párat fölhasználunk.

B. B. A feleletet a lapban megtalálja. Köszönjük és kérünk újabb kéziratot.

K. F. Mi is észrevettük, hogy a P. N. és a B—t egy napon közölte az *Apotheosis* című tárcát. Csak azt szeretnénk tudni, hogy ki írta? Mert az egyik lapban Paul Arène, a másikban pedig Robert Schaffer volt megnevezve mint szerző.

H. L. Győr. Az a vers Verlaine-ről szól, nem Rimbaudról. Rimbaud-nak különben többek közt ideje sem volt arra, hogy megtérjen. — Mi lesz a cikkekkel? A fő az, hogy rövidek legyenek. A többit önre bizzuk.

— Az Erdélyben megjelenő könyveket kérjük a következő címre küldeni: **Orbók Attila**, Kolozsvár, Magyar-utca 17. szám.